

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 10.1.2007
COM(2007) 1 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI
PARLAMENTNEK**

EURÓPAI ENERGIAPOLITIKA

{SEC(2007) 12}

TARTALOMJEGYZÉK

1.	A kihívások	3
1.1.	Fenntarthatóság	3
1.2.	Az ellátás biztonsága.....	4
1.3.	Versenyképesség.....	4
2.	Az európai energiapolitika alapját képező stratégiai célkitűzés	5
3.	Cselekvési terv	6
3.1.	A belső energiapiac	7
3.2.	A tagállamok közötti szolidaritás, az olaj-, gáz- és villamosenergia-ellátás biztonsága	11
3.3.	Hosszú távú kötelezettségvállalás az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentésére, az EU kibocsátás-kereskedelmi rendszere.....	12
3.4.	Az energiahatékonysági intézkedések merész programja közösségi, nemzeti, helyi és nemzetközi szinten	13
3.5.	Hosszabb távú célkitűzés a megújuló energiaforrások terén	14
3.6.	Európai stratégiai energiatechnológiai terv.....	16
3.7.	Alacsony CO ₂ -kibocsátású energiatermelés fosszilis tüzelőanyagokból.....	17
3.8.	Az atomenergia jövője	18
3.9.	Az európai érdekeket tevőlegesen támogató nemzetközi energiapolitika	19
3.10.	Nyomon követés és rendszeres jelentéstétel	22
4.	A munka előmozdítása	22

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

EURÓPAI ENERGIAPOLITIKA

„Ezért a miniszterek a következő célkitűzésekben egyeztek meg: ... nagyobb mennyiségű energiát olcsóbban az európai gazdaságok rendelkezésére bocsátani...”

Messinai nyilatkozat, 1955

1. A KIHÍVÁSOK

Energia nélkül Európa nem működőképes. Úgy tűnik azonban, az olcsó energiaellátás ideje Európa számára lejárt. Az EU tagállamainak szembe kell nézniük az éghajlatváltozás, a behozattól való növekvő függőség és az egyre magasabb energiaárak kihívásaival. Mint oly sok egyéb területen, az energiaügyben is egyre nagyobb az EU tagállamainak egymásra utaltsága: az egyik ország energiaellátásában bekövetkező zavarok azonnali, közvetlen hatást gyakorolnak a többi országra.

Európának közösen kell most fellépnie az energiaellátás fenntarthatóságáért, biztonságáért és versenyképességéért. Ezzel visszanyúlna saját gyökereihez. Az Európai Szén- és Acélközösséget létrehozó szerződés (1952) és az Euratom-Szerződés (1957) megalkotásakor az alapító tagállamok szükségét látták egy közös energiaügyi stratégia kidolgozásának. Azóta ugyan lényegesen megváltoztak az energiapiaci és geopolitikai feltételek, a fellépés szükségessége az EU számára mégis sürgetőbb, mint valaha. Ha nem cselekszünk, más területeken is akadályokba ütközhet célkitűzéseink megvalósítása, gondoljunk például a növekedéssel és a munkahelyteremtéssel kapcsolatos lisszaboni stratégiára vagy a millenniumi fejlesztési célokra. Az új európai energiapolitikának merésznek, hatékonynak és hosszú távúnak kell lennie – és minden európai polgár javát kell szolgálnia.

1.1. Fenntarthatóság

Az energia tehető felelőssé az EU-ban kibocsátott üvegházhatást okozó gázok 80%-áért,¹ de az éghajlatváltozás és jórészt a légszennyezés háttérében is ugyanez az ágazat áll. Az EU elkötelezett amellett, hogy kezelje ezt a gondot: el kívánja érni, hogy az Európában és világszerte kibocsátott üvegházhatást okozó gázok mennyisége globális szinten olyan mértékben csökkenjen, hogy a globális hőmérséklet-emelkedés legfeljebb 2 Celsius fokkal haladja csak meg az iparosodás előtti értéket. Az érvényes energiaügyi és közlekedési stratégiák folytatása azt eredményezné, hogy 2030-ra az EU szén-dioxid-kibocsátása mintegy 5%-kal, a globális kibocsátás pedig 55%-kal növekedne. Az EU jelenlegi energiapolitikája tarthatatlan.

¹ Forrás: Európai Környezetvédelmi Ügynökség. A többi adat forrása, ha nincs másképp megadva, az Európai Bizottság.

1.2. Az ellátás biztonsága

Európa egyre fokozódó mértékben válik függővé az importált szénhidrogénektől. Változatlan körülmények mellett 2030-ra az EU energiabehozatali függősége a teljes energiafogyasztáson belül a mai 50%-ról 65%-ra fog emelkedni. Az importált földgáztól való függés mértéke 2030-ig várhatóan 57%-ról 84%-ra nő, az olajtól való függés mértéke pedig 82%-ról 93%-ra.

Ez a tendencia politikai és gazdasági kockázatokat hordoz magában. A globális energiaforrások jelentős igénybevételnek vannak kitéve. A Nemzetközi Energiaügynökség (IEA) várakozásai szerint 2030-ra az olaj iránti kereslet 41%-kal fog nőni. Kérdéses, miként tarthat lépést ezzel az igénnyel a kínálat. Az IEA „World Energy Outlook 2006” (A világ energiaügyi kilátásai 2006-ban) című kiadványában megállapítja: „Rendkívül bizonytalan, meddig képesek, illetve hajlandók a világ nagy olaj- és gáztermelői beruházásaikat növelni annak érdekében, hogy kielégítsék a fokozódó globális igényt.”² Az energiaellátási hiány veszélye napról napra nő.

További gond, hogy bár több tagállam nagyrészt vagy kizárólag egyetlen földgázzállítótól függ, mindeddig nem kerültek kidolgozásra azok a mechanizmusok, amelyek egy esetleges energiaválság idején biztosítanák a tagállamok közötti szolidaritást.

Ugyanakkor az EU villamos energia iránti igénye – változatlan körülményeket feltételezve – körülbelül 1,5%-kal fog nőni évente. Ez azt jelenti, hogy sikeres energiahatékonysági politika esetén is az elkövetkezendő 25 évben egyedül a villamosenergia-termelés terén mintegy 900 milliárd euro értékű beruházást kell végezni. A szükséges hosszú távú beruházások lehetővé tételéhez és a fogyasztói árak versenyképességének biztosításához nélkülözhetetlen a kiszámítható és hatékony belső gáz- és villamosenergia-piacok léte. Ezek a feltételek egyelőre nem adóttak.

1.3. Versenyképesség

Az EU egyre fokozódó mértékben ki van téve a nemzetközi energiapiaci áringadozások és áremelkedések hatásának, valamint az abból fakadó következményeknek, hogy a szénhidrogénkészletek egyre kevesebb kézben összpontosulnak. A lehetséges hatások jelentősek: ha például az olaj hordónkénti ára – mai értékben számolva – 2030-ban 100 dollár lenne, a 27 tagú EU teljes energiaimportjának számlája kb. 170 milliárd euróval növekedne, ami egy európai lakosra levetítve évi 350 eurós emelkedést jelent³. Ennek a vagontranszfernek csak nagyon kis hányada teremtené újabb európai munkahelyeket.

Megfelelő szakpolitikai és jogszabályi keretek kialakításával a belső energiapiac méltányos és versenyképes energiaárakat, energiamegtakarítást és több befektetést eredményezne. Minthogy azonban egyelőre nincs meg az összes szükséges feltétel, az EU gazdasága és lakossága nem élvezheti az energiapiaci liberalizáció minden jótékony hatását. A szén-dioxid-kibocsátásra vonatkozó megszorítások bevezetése hosszabb időt igényel, mert előbb a villamosenergia-ágazatban el kell végezni a szükséges beruházásokat.

A nagyobb arányú befektetések – különösen az energiahatékonyság és a megújuló energiára való áttérés terén – munkahelyeket teremtenének, elősegítenék az innovációt, és fellendítenék a tudásalapú gazdaságot. Az EU máris élen jár a világban a megújuló technológiák

² IEA World Energy Outlook 2006 (A világ energiaügyi kilátásai 2006-ban).

³ 1 euróra eső 1,25 dolláros átváltási árfolyam és 60 dolláros olajár mellett (mai értékben) 2030-ban.

alkalmazása terén. Ez az ágazat ma 20 milliárd eurós forgalmat bonyolít és 300 000 főt foglalkoztat⁴. Az EU megfelelő potenciállal rendelkezik ahhoz, hogy vezető szerepet töltsön be az alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó energiatermelési technológiák rohamosan növekvő világpiacán. Az EU-s cégek részesedése a szélenergia világpiacán például 60%-os. Európa eltökéltsége, mellyel az éghajlatváltozás elleni világméretű küzdelem élén áll, lehetőséget ad arra, hogy meghatározza a globális kutatás tematikáját. Minden lehetőséget készen kell tartani az újszerű technológiákkal kapcsolatos fejlesztések terén.

Az egyes intézkedések tervezése és életbe léptetése során mindenkor szem előtt kell tartanunk az európai energiapolitika társadalmi dimenzióit is. Noha ez a politika hosszú távon hozzájárul az európai gazdasági növekedéshez és a foglalkoztatáshoz, jelentősen befolyásolhatja egyes termékek és eljárások nemzetközi értékesítését, mindenekelőtt a nagy energiaigényű iparágak terén.

2. AZ EURÓPAI ENERGIAPOLITIKA ALAPJÁT KÉPEZŐ STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS

Az európai energiapolitikának három alapvető kiindulópontja van: az éghajlatváltozás leküzdése, az EU kiszolgáltatottságának csökkentése a behozott szénhidrogének tekintetében, valamint a munkahelyteremtés és a gazdasági növekedés ösztönzése; mindez elérhető áron megvalósuló, biztonságos energiaellátás mellett.

A Bizottság zöld könyvről⁵ folytatott konzultáció időszakában megfogalmazott számos vélemény figyelembevételével a Bizottság az energiapolitika ezen stratégiai felülvizsgálatában azt javasolja, hogy az európai energiapolitika számára az alábbi két pont legyen irányadó:

- Az EU a nemzetközi tárgyalásokon szorgalmazza azon cél kitűzését, miszerint a fejlett országokban az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását 2020-ra az 1990-es szinthez képest 30%-kal csökkenteni kell. Továbbá 2050-re az üvegházhatást okozó gázok globális kibocsátást – ugyancsak 1990-hez képest – 50%-kal kell csökkenteni, ami azt jelenti, hogy 2050-ig az iparosodott országok kibocsátása 60–80%-kal csökkenne.
- Az EU vállaljon most kötelezettséget arra, hogy az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását 2020-ra mindentől függetlenül az 1990-es szinthez képest legalább 20%-kal csökkenteni.

E két pont képezi a Bizottság „A globális éghajlatváltozás 2 Celsius-fokra való csökkentése. Stratégiai alternatívák az EU és a világ számára 2020-ra és azon túl” című közleményének⁶ fő elemét.

Az EU üvegházhatást okozó gázokkal kapcsolatos azonnali fellépésre vonatkozó vállalása teljesítésének három okból is az új európai energiapolitika középpontjában kell állnia: i. az

⁴ Európai Megújuló Energia Tanács (EREC): „Renewable Energy Targets for Europe: 20% 2020-ra” (Európa megújuló energiával kapcsolatos célkitűzése: 20% 2020-ra).

⁵ Európai stratégia az energiaellátás fenntarthatóságáért, versenyképességéért és biztonságáért, COM(2006) 105 végleges, 2006.3.8. A Bizottság szolgálatának munkadokumentuma, összefoglaló jelentés az „Európai stratégia az energiaellátás fenntarthatóságáért, versenyképességéért és biztonságáért” című Zöld Könyvről folyó vita elemzéséről, SEC(2006) 1500.

⁶ A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek, COM(2007) 2.

energiahasznosításból származó szén-dioxid az EU-ban kibocsátott üvegházhatást okozó gázok mennyiségéből 80%-kal részesedik, és a kibocsátás csökkentése kevesebb energia, illetve több tiszta és helyben termelt energia felhasználásával érhető el, ii. korlátozni kell az EU kiszolgáltatottságát az olaj- és gázárak növekedésével és ingadozásával szemben, és iii. létre lehetne hozni egy versenyképesebb európai uniós energiapiacot, mely ösztönözné az innovatív technológiákat és a munkahelyteremtést.

Ez a stratégiai célkitűzés és az azt megvalósítani hivatott, alábbiakban kifejtendő konkrét intézkedések együttesen alkotják az új **európai energiapolitika** alapját.

3. CSELEKVÉSI TERV

A fentiekben ismertetett energiapolitikai stratégiai célkitűzések elérése azt jelentené, hogy az alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó energiaforrásokra való áttérés felgyorsítását és az évek során az alacsony károsanyag-kibocsátású, helyben megtermelt és felhasznált energia mennyiségének drámai növelését zászlajára tűző **új ipari forradalom** révén az európai gazdaság egy nagy energiahatékony és kis szén-dioxid-kibocsátással működő energiaágazaton alapuló gazdasággá alakulna át. A kihívás abban rejlik, hogy mindezt úgy kell véghezvinni, hogy Európa számára a versenyképességből fakadó potenciális haszon a legmagasabb legyen, a potenciális költségek viszont alacsonyak maradjanak.

Az egyebek mellett a megújuló villamos energia, a bioüzemanyagok, az energiahatékonyág és a belső energiapiac terén eddig hozott intézkedések fontos előrelépésnek számítanak, de hiányzik belőlük az a koherencia, amely fenntarthatóságot, biztonságos ellátást és versenyképességet eredményezhetne. A stratégiai elemeket egységbe kell fogni, külön-külön nem adnak megoldást a problémákra. Az energiapolitikai célkitűzéseket több különböző szakpolitikának is fel kell vállalnia. Például, mint már feljebb említettük, az egyes intézkedések tervezése és életbe léptetése során mindenkor szem előtt kell tartani az európai energiapolitika társadalmi dimenzióit⁷; az európai energiaügyi célkitűzések érdekében elkerülhetlenné válik az óceánok és tengerek nagyobb arányú hasznosítása is, tekintettel a bennük rejlő energiatermelési lehetőségekre, valamint az energiaszállítási útvonalak és technikák diverzifikálásának igényére⁸. Első lépésként a tagállamoknak el kell fogadniuk egy stratégiai víziót és egy, a következő három évre szóló cselekvési tervet. Kifejezett célul kell kitűzni, hogy a fejlett országok összefogjanak annak érdekében, hogy a világszinten kibocsátott üvegházhatást okozó gázok mennyisége 2020-ra legalább 30%-kal csökkenjen, az EU-ban pedig 2020-ra meg kell valósítani az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának jelentős mértékű, mintegy 20%-os visszafogását. A megvalósítás folyamatát gondosan nyomon kell követni, időközi jelentéseket kell készíteni, törekedni kell a bevált gyakorlati megoldások cseréjére és a folyamatos átláthatóságra – minderről a Bizottság rendszeresen előterjesztendő aktualizált energiapolitikai stratégiai felülvizsgálata fog gondoskodni.

Az alábbiakban vázolt intézkedések nem csupán azt célozzák, hogy EU tudásalapú, alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó energetikai ágazatra épülő gazdasággá válhasson, de egyúttal javítják az ellátás biztonságát és egyre jelentősebb mértékben növelik a versenyképességet is.

⁷ Közlemény a szerkezetátalakításról, 2005.3.31., COM (2005) 120.

⁸ A Bizottság közleménye: Az Európai Unió jövőbeni tengerpolitikája felé: európai elképzelések az óceánok és a tengerek jövőjéről, COM (2006) 275.

3.1. A Belső Energiapiac

A valódi Belső Energiapiac kialakítása alapvető fontosságú az energiaügy terén Európa előtt álló három kihívás kezeléséhez:

- Versenyképesség: a versenypiac csökkenti a lakosság és a vállalkozások költségeit, növeli az energiahatékonyságot és a beruházások szintjét;
- Fenntarthatóság: a versenypiac alapvető fontosságú a gazdasági eszközök eredményes alkalmazásához, ideértve a kibocsátás-kereskedelmi rendszer megfelelő működését. Az átviteli rendszerüzemeltetőket érdekeltté kell tenni az összeköttetések megújuló energiaforrásokkal, kapcsolt hő- és villamosenergia-termeléssel, illetve mikro-energiatermeléssel kapcsolatos fejlesztésében, az innováció elősegítésében, valamint annak ösztönzésében, hogy a kisvállalkozások és a háztartások a nem hagyományos energiaellátási formákra térjenek át.
- Az ellátás biztonsága: a jól működő és versengő Belső Energiapiac jelentős előnyökkel járhat az ellátás biztonsága és a közszolgáltatás magas színvonala szempontjából. A villamosenergia- és a gázüzletág versengő részeinek és a hálózatoknak a szétválasztása ténylegesen arra ösztönzi a vállalkozásokat, hogy új infrastruktúrába, összekötő létesítményekbe és új termelő létesítményekbe ruházzanak be, ezáltal elkerülhetők a szolgáltatás zavarai és a szükségtelen áremelések. A valódi egységes piac növeli a választási lehetőségeket.

Az Európai Közösség már elfogadott egy sor intézkedést⁹ a Belső Energiapiac megteremtésére, amely arra szolgál, hogy minden európai uniós – akár lakossági, akár üzleti – fogyasztónak valós választási lehetőségeket kínáljon, új üzleti lehetőségeket teremtsen és bővítse a határokon átnyúló kereskedelmet.

A Belső Energiapiacról szóló közlemény¹⁰ és a versennyel kapcsolatos ágazati vizsgálatról szóló zárójelentés¹¹ szerint a jelenlegi szabályok és intézkedések még nem érték el ezeket a célkitűzéseket. Bizonyos jelekből arra lehet következtetni, hogy az eredmények elmaradása miatt a tagállamok általános korlátokat akarnak szabni a villamosenergia- és a gázáraknak. Az effajta árkorlátok attól függően, hogy milyen szintűek és mennyire általános jellegűek, gátolhatják a Belső Energiapiac működését és elfedhetik az új kapacitások iránti igényre utaló jeleket, ami a beruházások elmaradásához és jövőbeli ellátási zavarokhoz vezet. A korlátok ilyen körülmények között megnehezítik az új szereplők, köztük a tiszta energiát kínáló vállalkozások belépését a piacra.

A Zöld Könyv konzultációs időszaka alatt benyújtott számos észrevétel fényében a Bizottság úgy véli, hogy változtatni kell ezen a helyzeten. Összefüggő intézkedéseket kell tenni abból a célból, hogy három éven belül létrejöjjön egy európai gáz- és villamosenergia-hálózat és egy valóban versengő, európai méretű energiapiac.

⁹ Köztük a második piacnyitási irányelvekkel, a határokon átnyúló kereskedelem gyakorlati megvalósításához szükséges műszaki szabványok harmonizációját célzó rendeletekkel, és az ellátás biztonságáról szóló irányelvekkel.

¹⁰ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a földgáz és a villamos energia belső piacának jövőbeli lehetőségeiről {COM(2006)841}.

¹¹ A Bizottság közleménye: „Ágazati vizsgálat az 1/2003 rendelet 17. cikke értelmében a földgáz- és a villamosenergia-ágazatban (végleges jelentés)”, COM(2006) 851.

Ennek megvalósítása érdekében a Bizottság a következő követelményeket állapította meg:

3.1.1. Szétválasztás

A Belső Piacról szóló jelentés és az ágazati vizsgálat szerint diszkriminációra és visszaélésre ad lehetőséget, ha a vállalkozások az energiahálózatokat, valamint a termelést vagy az értékesítést is ellenőrzik, ekképpen védik a nemzeti piacot és akadályozzák a versenyt. Ilyen helyzetben a vertikálisan integrált vállalkozások hajlamosak visszafogni a hálózatfejlesztési beruházásokat, mivel minél inkább növelik a hálózati kapacitást, annál nagyobb lesz a „hazai piacon” a verseny, és annál alacsonyabb a piaci ár.

A Bizottság két megoldási lehetőséget lát: az egyik egy teljesen független rendszerüzemeltető (a vertikálisan integrált vállalkozás a hálózati vagydonosa marad és ennek révén a szabályozásnak megfelelő hozamhoz jut, de nem felelős az üzemeltetésért, karbantartásért vagy fejlesztésért), a másik a tulajdonjogi szétválasztás (a hálózatot üzemeltető vállalkozás teljesen elkülönül a szolgáltató- és termelőcégektől)¹².

A gazdasági tapasztalatok azt mutatják, hogy a tulajdonjogi szétválasztás a legeredményesebb eszköz az energiafelhasználók előtti választási lehetőségek biztosítására és a beruházások ösztönzésére. Ennek oka az, hogy az elkülönülő hálózati vállalkozásokat a beruházási döntésekben nem befolyásolják szolgáltatási/termelési érdekek. E megoldáshoz nem szükséges túlzottan részletes és bonyolult szabályozás, és nem járulnak hozzá aránytalan adminisztrációs költségek.

A független rendszerüzemeltetőre épülő megközelítés javítana a jelenlegi helyzeten, de részletesebb, normatívabb és költségesebb szabályozást igényelne, továbbá kevésbé eredményesen kezelné a hálózati beruházások ellen ható érdekeket.

Emellett felül kell vizsgálni az elosztási tevékenységek szétválasztására vonatkozó rendelkezéseket, amelyek a 100 000-nél kevesebb ügyféllel rendelkező elosztókat jelenleg mentesítik a szétválasztási követelmények alól.

3.1.2. Hatékony szabályozás

Először is az energiaügyi szabályozó hatóságok hatáskörének és függetlenségének mértékét az elérhető legmagasabb szinten, nem pedig a legkisebb közös nevező alapján kell harmonizálni az Európai Unióban. Másodszor, e hatóságok feladatául nemcsak a nemzeti piacok, hanem a Belső Energiapiac fejlődésének előmozdítását is ki kell tűzni.

Emellett harmonizálni kell a határokon átnyúló kereskedelem hatékony működéséhez szükséges műszaki szabványokat is. Ez eddig távolról sem valósult meg. Az Európai Villamosenergia és Gázipari Szabályozók Csoportjának létrehozása, továbbá a villamosenergia- és a gázágazat szabályozása nem váltotta be a reményeket. A vonatkozó műszaki szabványok legtöbbje az egyes tagállamokban eltérő maradt, megnehezítve, gyakran

¹² A villamos energia tekintetében e rendszer már működik Dániában, Finnországban, Olaszországban, Hollandiában, Portugáliában, Romániában, Szlovákiában, Szlovéniában, Spanyolországban, Svédországban és az Egyesült Királyságban. A gáz esetében pedig Dániában, Hollandiában, Portugáliában, Romániában, Spanyolországban, Svédországban és az Egyesült Királyságban. A szétválasztott átviteli rendszerüzemeltető a hálózat tulajdonosa is.

lehetetlenné téve a határokon átnyúló kereskedelmet. Három lehetőséget érdemes megfontolni:

- **A jelenlegi megközelítés fokozatos tökéletesítése:** a nemzeti szabályozó hatóságok közötti együttműködés erősítése annak előírása révén, hogy a tagállamok a nemzeti szabályozó hatóságoknak közösségi célkitűzés teljesítését határozzák meg, továbbá egy olyan mechanizmus bevezetésével, amely segítségével a Bizottság felül tudná vizsgálni a nemzeti szabályozó hatóságok Belső Energiapiacot érintő egyes döntéseit¹³.
- **Független szabályozó hatóságok európai hálózata („ERGEG+”):** E mechanizmus alapján hivatalossá lehetne tenni az Európai Villamosenergia és Gázipari SzabályozóK Csoportjának szerepét. A hálózatnak az lenne a feladata, hogy egyes, pontosan meghatározott műszaki kérdések és határokon átnyúló ügyekkel kapcsolatos mechanizmusok tekintetében dolgozzon ki kötelező erejű határozatokat a szabályozó hatóságok és az érintett piaci szereplők – hálózatüzemeltetők, áramtözsdek vagy termelővállalatok – számára. A Közösség érdekeinek kellő mértékű figyelembevétele céljából a hálózat tevékenységébe adott esetben megfelelő mértékben be kell vonni a Bizottságot is.
- **Új, közösségi szintű egységes szerv létrehozása.** Az új szerv felelősségi körébe tartozna különösen az európai uniós villamosenergia- és gázpiacra érvényes olyan egyedi határozatok elfogadása, amelyek a határokon átnyúló kereskedelem gyakorlati megvalósítása szempontjából fontos szabályozási és műszaki kérdésekkel kapcsolatosak¹⁴.

A szétválasztás és a szabályozás között kapcsolat van. A nem tulajdonjogi szétválasztást alkalmazó piacokon részletesebb, bonyolult, normatív szabályozásra van szükség. Ebben az esetben a nemzeti szabályozó hatóságoknak szélesebb és keményebb fellépést lehetővé tevő hatáskörre van szükségük a diszkriminációval szemben. A szabályozó hatóságok azonban semmiképp sem tudják teljesen semlegesíteni a tulajdonjogi szétválasztás nélküli hálózatokat fejlesztő megfelelő szintű beruházások ellen ható érdekeket.

A Bizottság úgy véli, hogy a három lehetőség közül az első, a jelenlegi megközelítés fokozatos tökéletesítése nem elegendő, főként mivel az előrehaladás továbbra is a gyakran eltérő érdekű 27 nemzeti szabályozó hatóság közötti önkéntes megállapodáson alapulna. Ekképpen a határokon átnyúló kereskedelem hatékony működéséhez szükséges műszaki kérdések harmonizációjában gyors és hatékony előrehaladáshoz legalább szükséges megközelítés az ERGEG+ létrehozása lenne.

A hivatalos határozat meghozatalát és végrehajtását megelőzően a szabályozó hatóságoknak önkéntes alapon, szorosan együtt kellene működniük a meglévő hatáskörök hatékonyabb kihasználása érdekében.

¹³ A fentieknek megfelelően ez a lehetőség azon a megközelítésen alapul, amelyet az elektronikus hírközlésben és az új gáz- és villamosenergia-infrastruktúrák harmadik fél számára való hozzáférhetőségével kapcsolatos mentességek esetében már alkalmaznak.

¹⁴ Az európai szabályozási ügynökségek keretszabályáról szóló intézményközi megállapodás tervezete szerint (COM (2005)59 végleges) egy ilyen szerv feladata különösen a közösségi előírások konkrét esetekre való alkalmazása lehetne, beleértve a harmadik felekre jogilag kötelező erejű egyedi határozatok elfogadásának jogkörét is (4. cikk).

3.1.3. Átláthatóság

Az átláthatóság alapvetően fontos a piac megfelelő működéséhez. Az átviteli rendszerüzemeltetők jelenleg különböző szintű tájékoztatást adnak, így egyes piacok az új belépők számára más piacoknál könnyebben hozzáférhetők. Egyes szabályozó hatóságok megkövetelik a termelőktől, hogy átláthatóbb módon tájékoztassanak termelési kapacitásairól, ami segítheti az árral való visszaélések megakadályozását. A távközlési ágazathoz hasonlóan minden európai uniós vállalkozás számára kötelező minimumkövetelményeket kell meghatározni¹⁵.

3.1.4. Infrastruktúra

Az elsőbbségi összekapcsolási terv¹⁶ öt prioritást határoz meg:

- A legfontosabb hiányzó infrastruktúrák azonosítása 2013-ig és páneurópai politikai támogatás biztosítása a hiány megszüntetésére.
- Négy európai koordinátor kijelölése a négy legfontosabb elsőbbségi projekt ügyének előmozdítására: Németország, Lengyelország és Litvánia közötti áramösszeköttetés; a tengeri szélenergiák hálózatba kapcsolása Észak-Európában; villamosenergia-összeköttetés Spanyolország és Franciaország között; és a Nabucco földgázvezeték a Kaszpi-tenger térsége és Közép-Európa között;
- A transzeurópai energiahálózatokra vonatkozó iránymutatásokban „európai érdeküként” meghatározott projektek tervezési és engedélyezési eljárásának lefolytatására legfeljebb ötéves időszak megszabása;
- Annak megvizsgálása, hogy szükséges-e növelni a transzeurópai energiahálózatok finanszírozására fordított összeget, különösen a megújuló forrásokból származó villamos energia hálózatba kapcsolásának elősegítése céljából; valamint
- Az átviteli rendszerüzemeltetők új, az összehangolt hálózattervezésért felelős közösségi mechanizmusának és struktúrájának létrehozása.

3.1.5. Hálózatbiztonság

Az európai uniós villamosenergia-rendszer megbízhatóságának növelése és az áramkimaradások elkerülése érdekében a közelmúlt tapasztalatai alapján az Európai Unióban közös, kötelező biztonsági minimumelőírásokra van szükség. Az átviteli rendszerüzemeltetők új közösségi mechanizmusát és struktúráját meg kell bízni e közös biztonsági minimumelőírások kidolgozásával. Az előírások az energiaügyi szabályozó hatóságok jóváhagyásával válnak kötelező erejűvé.

¹⁵ Az elektronikus hírközléshez való hozzáféréstől szóló 2002/19/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv.

¹⁶ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak: Elsőbbségi összekapcsolási terv, COM (2006) 846.

3.1.6. *A villamosenergia-termelési és gázellátási kapacitás megfelelősége*

A következő huszonöt évben Európában 900 milliárd eurót kell új energiatermelési beruházásokra fordítani. Nagy hatékonysága miatt a gáz továbbra is az első számú energiahordozó marad, de még itt is 150 milliárd eurónyi beruházásra van szükség gáztüzelésű erőművekbe és további 220 milliárd eurónyira gázinfrastruktúra kiépítésére. A megfelelő szintű új beruházások biztosításához elsődlegesen egy jól működő Belső Energiapiacra van szükség, amely gondoskodik a megfelelő beruházási jelzésekről. Az esetleges hiányok észleléséhez emellett szükség van a kereslet és a kínálat egyensúlyának nyomon követésére. Ez az újonnan létrehozandó Energiapiaci Megfigyelő Hivatal kulcsfontosságú feladata lesz (lásd lent).

3.1.7. *Az energia mint közszolgáltatás*

Az energia minden európai polgár számára létfontosságú. A hatályos európai uniós jogszabályok már ma is megkövetelik a közszolgáltatási kötelezettségek tiszteletben tartását. Az Európai Uniónak azonban tovább kell lépnie az energiaszegénység leküzdésére. A Bizottság a következő négy fő céllal ki fogja dolgozni az energiafogyasztók chartáját:

- a növekvő energiaárakkal szemben az EU leginkább rászoruló lakosai számára segítséget nyújtó rendszerek létrehozásának támogatása;
- a lakosság számára rendelkezésre álló, a szolgáltatók és az energiabeszerzési lehetőségek közötti választást segítő tájékoztatás minimumszintjének emelése;
- a szolgáltatóváltással kapcsolatos adminisztrációs terhek csökkentése, valamint
- a fogyasztók védelme a tisztességtelen értékesítési gyakorlatokkal szemben.

3.2. **A tagállamok közötti szolidaritás, az olaj-, gáz- és villamosenergia-ellátás biztonsága**

A Belső Energiapiac növeli a tagállamok egymástól való függőségét a villamosenergia- és gázellátás terén. Még az energiahatékonysággal és a megújuló energiával kapcsolatos célkitűzésekkel együtt is továbbra is az olaj és a gáz fogja fedezni az EU energiaszükségletének több mint felét, ráadásul mindkét ágazatban nagy arányú lesz az importfüggőség (2030-ban a kőolaj esetében több mint 90%, a földgáz esetében mintegy 80%) A villamosenergia-termelés nagy mértékben földgázra épül majd, és jelentős technológiai áttörés nélkül a közlekedésben továbbra is az olajszármazékok fognak dominálni. Ezért az EU gazdasága számára továbbra is kiemelkedő jelentőségű lesz az ezen tüzelőanyagokhoz való hozzáférés.

Az EU-t hatékony partneri kapcsolat fűzi az Európai Gazdasági Térségen (EGT) belüli és kívüli hagyományos földgázszállítókhoz, nevezetesen Norvégiához, Oroszországhoz és Algériához. Az EU bízik abban, hogy ezek a kapcsolatok a jövőben erősödni fognak. Mindazonáltal az EU továbbra is sokoldalúságra törekszik az energiaforrások, a beszerzési források, a szállítási útvonalak és módok tekintetében. Hatékony intézkedéseket kell életbe léptetni továbbá annak érdekében, hogy egy esetleges energiaválság idején a tagállamok szolidárisak legyenek egymással. Ez annál inkább fontos, mivel számos tagállam nagy mértékben vagy teljesen egyetlen földgázszállítótól függ.

Az energiaellátás biztonságát többféleképpen is támogatni kell:

- Intézkedéseket kell hozni a túlnyomórészt egyetlen földgázzállítóra utalt tagállamok segítségére, hogy bővíthessék energiaellátási választékukat. A Bizottság nyomon kívánja követni a nemzeti jogba a közelmúltban átültetett, a földgázellátás biztonságának megőrzését szolgáló intézkedésekről szóló irányelv¹⁷ végrehajtását, és ki fogja értékelni annak hatékonyságát. Projektet kell kidolgozni a gáz újabb térségekből való beszerzésére, új gázkereskedelmi gócpontokat kell kialakítani Közép-Európában és a Baltikumban, jobban ki kell használni a stratégiai tárolásban rejlő lehetőségeket, és elő kell segíteni új cseppfolyósítottföldgáz-terminálok létesítését. Meg kell vizsgálni a meglévő válságkezelő szolidaritási mechanizmusok – az EU energiabiztonsági kapcsolattartói hálózata vagy a gázkoordinációs csoport – hatékonyabbá tételének módját, ugyanakkor a stratégiai gázkészletek is támogathatják a gázellátás biztonságát. A nagyobb fokú ellátási biztonság miatt szükséges új tároló- és csővezeték-kapacitásokkal kapcsolatos tekintélyes új beruházásokat mérlegelni kell azon költségek tudatában, amelyek e beruházások elvégzése folytán a fogyasztókat terhelik.
- Az EU stratégiai olajtartalék-mechanizmusa, melynek más OECD-tagállamok tartalékaival való hatékony koordinálása az IEA feladata, megfelelően működik, ezért érdemes fenntartani. Javítani kell ugyanakkor azon a módon, ahogy az EU a mechanizmushoz való hozzájárulását menedzseli. A tagállamok jelentéstételi kötelezettségét meg kell erősíteni, részletesebb elemzésre volna szükség a készletek mennyiségét illetően, illetve jobb koordinációra azokban az esetekben, amikor az IEA felszólít a készlet felszabadítására. 2007-ben a Bizottság alaposabban elemzi ezeket a kérdéseket.
- E stratégia harmadik eleme a villamosenergia-hálózatok összekapcsolása (lásd fent a 3.1.4. pontot), valamint a kötelező és számon kérhető megbízhatósági előírásokhoz való igazodás, melyek különösen az villamosenergia-ellátás biztonságával kapcsolatos aggályok enyhítésében fognak segíteni.

3.3. Hosszú távú kötelezettségvállalás az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentésére, az EU kibocsátás-kereskedelmi rendszere

A külső költségek árakba való beépítésére az EU hagyományosan a gazdaságpolitikai eszközök alkalmazását részesíti előnyben, azaz magának a piacnak kell megtalálnia a leghatékonyabb és legalacsonyabb költséggel járó megoldást. „A globális éghajlatváltozás 2 Celsius-fokra való csökkentése. Stratégiai alternatívák az EU és a világ számára 2020-ra és azon túl” című közleményében a Bizottság kifejti, miért lett és marad továbbra is a kibocsátás-kereskedelem a szén-dioxid-kibocsátás csökkentésének kulcsfontosságú mechanizmusa, illetve miként válhatna ez a rendszer az éghajlatváltozás visszaszorítását célzó nemzetközi erőfeszítések alapelemévé. A Bizottság jelenleg dolgozik az európai uniós kibocsátás-kereskedelmi rendszer felülvizsgálatán annak érdekében, hogy az a lehető leghatékonyabb legyen: ez döntő jelentőségű az európai energiatermelés és -felhasználás módjában elérni kívánt változások ösztönzésében.

¹⁷ A földgázellátás biztonságának megőrzését szolgáló intézkedésekről szóló, 2004. április 26-i tanácsi irányelv. HL L 127, 2004.4.29., 92-96. o.

3.4. Az energiahatékonysági intézkedések merész programja közösségi, nemzeti, helyi és nemzetközi szinten

Az európai polgárok számára az Európai Energiapolitika legközvetlenebbül érzékelhető eleme az energiahatékonyság. Az energiahatékonyság javulása képes döntő módon hozzájárulni az ellátás fenntarthatóságának, versenyképességének és biztonságának eléréséhez.

2006. október 19-én a Bizottság elfogadta az energiahatékonyságról szóló cselekvési tervet¹⁸, mely azon intézkedéseket tartalmazza, melyek az EU számára lehetővé teszik, hogy elérje fő célját: a teljes primerenergia használatának 20%-kal való csökkentését 2020-ra. Sikeres megvalósulás esetén 2020-ra az EU kb. 13%-kal kevesebb energiát használna, mint ma, ezzel 100 milliárd eurót takarítana meg, és mintegy 780 millió tonna szén-dioxiddal kevesebbet bocsátana ki évente. Ugyanakkor ez jelentős erőfeszítéseket fog igényelni mind a szokások megváltoztatása, mind a további beruházások terén.

A legfontosabb intézkedések a következők:

- A közlekedésben az üzemanyaghatékony járművek bevezetésének felgyorsítása, a tömegközlekedés hatékonyabb kihasználása, valamint a közlekedés tényleges költségeinek áthárítása a fogyasztókra.¹⁹
- A készülékekkel kapcsolatos szabványok és címkézési követelmények szigorítása.
- A meglévő épületek energetikai jellemzőinek mielőbbi javítása, vezető szerep a nagyon kis energiaigényű épületek normává tételében az új építkezések terén.
- Az adópolitikai eszközök koherens alkalmazása a hatékonyabb energiafelhasználás érdekében.
- A villamosenergia- és távhőtermelés, -szállítás és -elosztás hatékonyságának javítása.
- Az energiahatékonyság terén új nemzetközi megállapodás a közös fellépés érdekében.

Új nemzetközi megállapodás az energiahatékonyság terén

Ennek keretében az OECD és a legfontosabb fejlődő országok (például Kína, India, Brazília) együttműködhetne annak érdekében, hogy korlátozzák a bizonyos minimumkövetelményeket nem teljesítő termékek használatát, és megegyezzenek az energiatakarékosság közös stratégiájában. 2007-ben az EU formális javaslatot tehetne, melyet a G8-ak német elnöksége idején egy, az energiahatékonyságról szóló nagy nemzetközi konferencián meg lehetne vitatni és tovább lehetne fejleszteni. Célul azt lehetne kitűzni, hogy a megállapodás aláírására a pekingi olimpiai játékok ideje alatt kerüljön sor. A potenciális energiamegtakarítás és szén-dioxid-kibocsátás-mérséklés igen jelentős: az IEA szerint egyedül az energiahatékonyság javítása révén mintegy 20%-kal lehetne csökkenteni a világ jelenlegi szén-dioxid-kibocsátását.

¹⁸ Energiahatékonysági cselekvési terv: a lehetőségek kihasználása, 2006.10.19., COM(2006) 545.

¹⁹ Lásd még: Tartsuk mozgásban Európát! – Fenntartható mobilitás kontinensünk számára: Az Európai Bizottság 2001. évi közlekedéspolitikai fehér könyvének félidei felülvizsgálata, 2006. 6. 22, COM(2006) 314.

3.5. Hosszabb távú célkitűzés a megújuló energiaforrások terén

1997-ben az EU dolgozni kezdett azon, hogy 2010-re a megújuló energiaforrások a teljes energiafelhasználás 12%-át adják, ami az 1997-es hányad kétszerese. Azóta a megújuló forrásból származó energia termelése 55%-kal növekedett. Az EU azonban képtelen lesz teljesíteni célkitűzését, a megújuló forrásból származó energia részaránya 2010-ben aligha fogja túllépni a 10%-ot. A megújuló energiaforrások hasznosításával kapcsolatban kitűzött céltól való elmaradás fő oka – a megújuló forrásból származó energiának a tradicionális energiaforrásokhoz képest jelenleg magasabb költsége mellett – a koherens és hatékony szakpolitikai keret és a stabil, hosszú távú európai vízió hiánya. Ennek folyományaként csak kevés tagállam tett komoly előrelépést a megújuló energiaforrások hasznosítása terén, így nem lett meg az a kritikus tömeg, amely szükséges lett volna ahhoz, hogy a megújuló energiaforrások a marginális helyzetből kilépve az energiagazdálkodás fő sodrába kerüljenek.

Az EU-nak mihamarabb váltania kell ahhoz, hogy a meglévő eszközökre, különösen a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energiáról szóló irányelvre építve kialakíthassa a megújuló energiával kapcsolatban azt a hiteles, hosszú távú európai jövőképet, amely nélkülözhetetlen mind a jelenlegi célok megvalósítása²⁰, mind a további beruházások, az innováció és a munkahelyteremtés ösztönzése szempontjából. A megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos szakpolitika feladata megtalálni a megfelelő egyensúlyt egyfelől a nagy megújuló energiatermelési kapacitások mielőbbi létesítésének igénye, másfelől annak kivárása között, hogy a kutatás eredményeképpen a jövőben csökkenjenek a költségek. A helyes egyensúly megtalálása érdekében figyelembe kell venni az alábbiakat:

- Napjainkban a megújuló energiaforrások használata általában véve drágább, mint a szénhidrogéneké, de a különbség fokozatosan csökken – különösen, ha számolunk az éghajlatváltozás költségeivel.
- A méretgazdaságosság csökkentheti a megújuló energiaforrások költségeit, ehhez azonban óriási befektetésre van szükség a jelenben.
- A megújuló energiaforrások javítják az EU energiaellátásának biztonságát azáltal, hogy növelik az EU-ban megtermelt energia részarányát, diverzifikálják az üzemanyagok körét és az energiainport beszerzési forrásait, növelik a politikailag stabil térségekből származó energia hányadát, és új európai munkahelyeket teremtenek.
- A megújuló energiaforrások igénybevétele során egyáltalán nem vagy csak csekély mértékben szabadulnak fel üvegházhatást okozó gázok, legtöbbjük igen kedvező hatást gyakorol a levegő minőségére.

A nyilvános konzultáció és a hatásvizsgálat révén nyert információk fényében a Bizottság megújulóenergia-útitervben²¹ kötelező célként jelöli meg **2020-ig a megújuló energiaforrások részarányának jelenlegi kevesebb mint 7%-ról 20%-ra növelését az EU teljes energiafelhasználásában**. A 2020 utáni időszakra vonatkozó célkitűzéseket a technológiai haladás fényében érdemes megvizsgálni.

²⁰ A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek: a Zöld Könyv intézkedéseinek nyomán követése, időközi jelentés a megújuló energia alapú villamosenergia-termelésről, COM (2006) 849.

²¹ A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek: A megújulóenergia-útiterv: megújuló energiák a 21. században, fenntartható jövő építése, COM(2006) 848

Hogyan valósítható meg ez a célkitűzés?

A 20%-os cél elérése erőteljes növekedést kíván a megújuló energiaforrások mindhárom ágazatában: a villamosenergia-termelésben, a bioüzemanyag-előállításban és a fűtési és hűtési technológiák terén. Mindhárom ágazatban megtapasztalhatták már az egyes tagállamok, hogy megfelelő politikai keretek biztosításával elérhetők ezek a célkitűzések.

A megújuló energiaforrások képesek lehetnek az EU villamosenergia-termelésének mintegy harmadát fedezni 2020-ig. A szélenergia ma Dánia villamosenergia-igényének megközelítőleg 20%-át fedezi, Spanyolországénak 8%-át, Németországénak 6%-át. Az egyéb új technológiák – fényelektromosság, napenergia, árapály-technológia – jelenleg még magas költségei a jövőben várhatóan csökkenni fognak.

A fűtés és hűtés területén több technológiának kell hozzájárulnia az előrelépéshez. Svédországban például több mint 185 000 geotermikus hőszivattyú üzemel. Németország és Ausztria éllovasok a napenergiát hasznosító fűtési rendszerek terén. Ha más tagállamokban is hasonló haladást érnének el, a fűtést és hűtést szolgáló megújuló energiaforrások részaránya 50%-kal növekedhetne.

Ami a bioüzemanyagokat illeti, Svédországban a bioetanol-forgalom már a benzinpiac 4%-át teszi ki, Németország pedig világszerte a biodízel előállításában, mely az üzemanyagpiac forgalmának 6%-át képviseli. A bioüzemanyagok 2020-ra az üzemanyagpiac akár 14%-át tehetik ki.

A 20%-os cél természetesen igen merész, és a tagállamoktól komoly erőfeszítést kíván. Annak mérlegelése során, hogy miként tudnak az egyes tagállamok hozzájárulni az uniós cél eléréséhez, szem előtt kell tartani a tagállamok eltérő kiindulási feltételeit és nemzeti adottságait, többek között például energiaszerkezetük jellegét. Mozgásteret kell biztosítani a tagállamok számára a tekintetben, hogy a megújuló energiaforrásoknak arra a válfajára helyezték a hangsúlyt, amelyik speciális lehetőségeiknek és prioritásaiknak leginkább megfelel. Az egyes tagállamok a Bizottság elé terjesztendő nemzeti cselekvési tervükben jelölik ki azt az utat, amelyen haladva céljaikat el kívánják érni. E tervnek az általános nemzeti célkitűzésekkel összhangban ágazati célokat és intézkedéseket kell meghatároznia. A tagállamok a gyakorlatban a cselekvési tervük végrehajtása során konkrét célokat tűznek ki a villamosenergia-termelés, a bioüzemanyagok előállítása és a fűtési és hűtési technológiák terén. Ezeket a célokat a Bizottság az általános cél teljesülése szempontjából ellenőrzi. A Bizottság a megújuló energiaforrásokra vonatkozó 2007-es új jogalkotási csomagban fogja rögzíteni ezzel kapcsolatos koncepcióját.

E koncepció különleges jellemzője az európai biotüzelőanyag-fejlesztés koordinálása és minimális szintjének meghatározása. Bár a biotüzelőanyag napjainkban drágább, mint a megújuló energia más formái, és a közeljövőben drágább is marad, az elkövetkezendő 15 évben ez az egyetlen eszközünk arra, hogy a közlekedési ágazatban jelentősen csökkentjük az olajtól való függést. Ezért a Bizottság a megújulóenergia-útitervben és a biotüzelőanyagokról szóló időközi jelentésben²² kötelező minimális célkitűzésként javasolja, hogy 2020-ra a teljes üzemanyagpiac 10%-át a biotüzelőanyagok fedjék le, illetve hogy legyen biztosítva a felhasznált biotüzelőanyagok környezetbarát mivolta az EU határain kívül és belül. Az EU-

²² A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek: Időközi jelentés a biotüzelőanyagokról, COM (2006) 845.

nak ösztönöznie kellene harmadik országokat és azok termelőit, hogy tegyenek eleget ezeknek a követelményeknek. Ezen kívül a megújuló energiával kapcsolatos 2007-es jogszabálycsomag különleges intézkedéseket is tartalmaz mind a biotüzelőanyagok, mind pedig a megújuló energiára épülő fűtési és hűtési technológiák piaci áttörése érdekében. A Bizottság folytatni és növelni kívánja a megújuló energia támogatását egyéb szakpolitikák és kísérő intézkedések révén azzal a céllal, hogy létrehozza a megújuló energiaforrások valódi belső piacát az EU-ban.

Mennyibe fog mindez kerülni?

Ahhoz, hogy a megújuló energiaforrások 20% részesedést érjenek el a teljes energiahasznításban, átlagosan évente mintegy 18 milliárd eurónyi plusz költségre van szükség, ami kb. 6%-a az EU 2020-ra várt teljes energiaköltségének. A számítás feltételezi, hogy az olaj hordónkénti ára 2020-ban 48 dollár lesz. Ha a hordónkénti olajár 78 dollárra emelkedik, az átlagos évi költség 10,6 milliárd euróra csökken. Több mint 20 eurós szénárral kalkulálva a 20%-os arány elérése gyakorlatilag nem kerülne többre, mintha maradnánk a „hagyományos” energiahordozóknál, ugyanakkor keletkezne sok európai munkahely és létrejönne számos, az új technológiai ágazatban tevékenykedő európai vállalkozás.

3.6. Európai stratégiai energiatechnológiai terv

Európának két alapvető célja van az energetikai technológiák területén: az egyik a tiszta energia költségeinek csökkentésére vonatkozik, a másik pedig abban áll, hogy az európai uniós ipar vezető helyre tegyen szert az alacsony kibocsátású energetikai technológiák gyorsan bővülő iparágában. E célok elérése érdekében a Bizottság 2007-ben európai stratégiai energiatechnológiai tervet²³ fog előterjeszteni. Ennek a tervnek olyan hosszú távú jövőképből kell kiindulnia, amely megfelel az alacsony szén-dioxid-kibocsátású energiarendszer felé való versenyképes elmozdulásban rejlő hosszú távú kihívásnak:

- 2020-ig olyan műszaki színvonalat kell elérni, hogy az olcsóbb megújuló energiaforrások (ezen belül a tengeri szélenergia és a második generációs bioüzemanyagokból termelt energia) részarányának ugrásszerű megnövekedése révén teljesüljön a megújuló energiaforrások 20%-os részarányára vonatkozó cél;
- 2030-ra a villamos és a hőenergiát egyre inkább alacsony szén-dioxid-kibocsátást garantáló energiaforrásokból kell előállítani, és általánossá kell válniuk a csaknem kibocsátásmentes, CO₂-elkülönítési és -tárolási technológiával felszerelt fosszilis tüzelésű erőműveknek. A közlekedésben egyre nagyobb mértékben kell második generációs bioüzemanyagokat és hidrogén üzemanyagcellákat alkalmazni;
- 2050-re és azt követően be kell fejezni az európai energiarendszer alacsony szén-dioxid-kibocsátásra való átállítását, és a teljes európai energiafelhasználásban egyre nagyobb szerepet kell kapnia a megújuló erőforrásoknak, a fenntartható technológiával szénből, földgázból és hidrogénből előállított energiának, valamint – azokban a tagállamokban, amelyek erre igényt tartanak – a negyedik generációs hasadási energiának és a fúziós energiának.

²³ Lásd még a Bizottság „Egy európai stratégiai energiatechnológiai terv felé” című közleményét, COM(2006) 847.

Ebben a jövőképben az európai gazdaság fenntartható energiarendszerre épül és virágzik; megragadta az éghajlatváltozás és a globalizáció fenyegetéseiben rejlő lehetőségeket, miközben vezető szerepre tett szert világviszonylatban számos tiszta, hatékony és alacsony szennyezőanyag-kibocsátású energetikai technológiában, a jólét motorjává vált, és nagyban hozzájárult a gazdasági növekedéshez és a foglalkoztatáshoz. Ahhoz, hogy ez a jövőkép valóság lehessen, az Európai Uniónak egységesen és sürgősen lépnie kell: ki kell alakítania és végre kell hajtania egy európai stratégiai energiatechnológiai tervet, és erre a célra reális forrásokat kell elkülönítenie. A hetedik kutatási keretprogram a következő hét év során éves szinten 50%-kal nagyobb költségvetést biztosít az uniós szintű energetikai kutatások számára, de ez önmagában nem elegendő a szükséges előrehaladáshoz. A technológiai tervnek nagyra törőnek kell lennie; gondoskodnia kell a közösségi és a nemzeti szintű finanszírozás jobb összehangjáról, és egyértelmű célokat, pontos menetrendeket és mérföldköveket kell meghatározni. Minden, uniós szinten rendelkezésre álló eszközt latba kell vetnie, így élnie kell a közös technológiai kezdeményezésekben és az Európai Technológiai Intézetben rejlő lehetőségekkel is.

E célirányos törekvés során igazodni kell a következő prioritásokhoz:

- növelni kell az energiahatékony épületek, készülékek, berendezések, ipari folyamatok és közlekedési rendszerek számát;
- a bioüzemanyagokat, ezen belül a második generációs bioüzemanyagokat olyan szintre kell fejleszteni, hogy versenyképes alternatívát kínáljanak a szénhidrogénekkel szemben;
- rövid távon versenyképesé kell tenni a nagy léptékű tengeri szélenergia-termelést, és meg kell alapozni egy versenyképes európai tengeri szuperhálózat kialakítását;
- a napenergia hasznosítása érdekében versenyképesé kell tenni a fényelektromosság révén előállított villamos energiát;
- ki kell használni azokat a lehetőségeket, amelyek az üzemanyagcellák és a hidrogénteknológiák decentralizált energiatermelésben és közlekedésben való alkalmazásában rejlenek;
- fejleszteni kell a fenntartható szén- és földgáz-technológiákat, különösen a szén-dioxid-elkülönítés és -tárolás technológiáit (l. lejjebb);
- az Európai Uniónak meg kell tartania vezető helyét a negyedik generációs maghasadásos nukleáris reaktorok és – a későbbiekben – a fúziós reaktorok technológiáinak területén, előmozdítva ezáltal az atomenergiából előállított villamos energia versenyképességének, biztonságának és védelmének ügyét, és csökkentve a termelt hulladék mennyiségét.

Ezen ágazati célkitűzések elérését konkrét mérföldkövek kitűzésével és az energetikai kutatásokra fordított összegek növelésével kell segíteni. Az európai stratégiai energiatechnológiai tervet a Bizottság az Európai Tanács 2008. tavaszi ülészakán kívánja előterjeszteni.

3.7. Alacsony CO₂-kibocsátású energiatermelés fosszilis tüzelőanyagokból

Szénből és földgázból származik az Európai Unióban előállított villamos energia 50%-a, és ezeknek az energiaforrásoknak minden bizonnyal a jövőben is nagy szerepük lesz az

energiaellátásban. Mindkét anyagból jelentős mennyiségben rendelkezünk hosszú távú tartalékokkal. A szén igénybevétele azonban nagyjából kétszer annyi CO₂-kibocsátással jár, mint a földgázé, ezért a jövőben törekedni kell a szénalapú energiatermelés „tisztaságának” növelésére és a CO₂-kibocsátás mérséklésére. A tiszta széntechnológiák és a CO₂-elkülönítés és -tárolás (CET) fejlesztése nemzetközi szinten is igen fontos: az IEA várakozásai szerint 2030-ban kétszer annyi villamos energiát fognak szénből termelni, mint ma. Ez mintegy 5 milliárd tonna CO₂ kibocsátását jelentené, ami az energiatermelésnek tulajdonítható CO₂-kibocsátásban világszinten várhatóan bekövetkező növekedés 40%-át tenné ki. Az európai stratégiai energiatechnológiai terv mellett másféle, a nemzetközi kutatás serkentésére és a CO₂-elkülönítés és -tárolás ügyének előmozdítására irányuló fellépésre is szükség lesz.

A világszintű vezető szerep kivívása és megtartása érdekében az Európai Uniónak világos jövőképpel kell rendelkeznie a CET-megoldások európai uniós bevezetéséről, kedvező jogszabályi környezetet kell kialakítania a műszaki fejlesztés számára, többet és hatékonyabban kell kutatásra költenie, és nemzetközi szinten is fel kell lépnie. A CO₂-elkülönítést és tárolást az európai uniós kibocsátás-kereskedelmi rendszerben is el kell ismerni.

A fenntartható energiatermelésről szóló közleménynek²⁴ megfelelően a Bizottság 2007-ben hozzáfog:

- egy olyan mechanizmus kialakításához, amely 2015-ös időtávlatban tizenkét olyan nagyszabású létesítmény megépítését és üzemeltetését fogja ösztönözni, amelyek az Európai Unión belüli kereskedelmi célú villamosenergia-termelésben való felhasználás szempontjából a fenntartható fosszilizüzelőanyag-technológiákat lesznek hivatottak demonstrálni,²⁵
- annak egyértelmű meghatározásához, hogy a szén- és gáztüzelésű erőművekben mikortól kell gondoskodni a CO₂ elkülönítéséről és tárolásáról. A rendelkezésre álló információk alapján a Bizottság úgy hiszi, hogy 2020-ig valamennyi új építésű széntüzelésű erőművet fel kellene szerelni CET-technológiával, a meglévő erőművekben pedig ezt követően volna célszerű ugyanezt fokozatosan megtenni. Ebben a kérdésben egyelőre korai volna határozott álláspontra helyezkedni, ugyanakkor a Bizottság azt reméli, hogy hamarosan képes lesz egyértelmű ajánlásokat megfogalmazni.

3.8. Az atomenergia jövője

Az atomenergia, mely Európában az egyik legfontosabb szén-dioxid-kibocsátástól mentes energiaforrás, jelenleg az EU villamosenergia-szükségletének egyharmadát, összes energiaszükségletének 15%-át fedezi. Az EU-ban a szén-dioxid-kibocsátás korlátozásának mindeddig az atomenergia alkalmazása volt az egyik módja, és azon tagállamokban, melyek így döntenek, nyilván a következő évtizedekben is szerepet fog játszani a jelentős kibocsátás-csökkenést követelményként szem előtt tartó energiatermelésben.

²⁴ A Bizottság közleménye: „Fenntartható energiatermelés fosszilis tüzelőanyagokból: a csaknem kibocsátásmentes szénalapú energiatermelés megvalósítása 2020-ig”, COM(2006) 843.

²⁵ A fosszilis tüzelésű kibocsátásmentes erőművekkel foglalkozó európai technológiai platform által 2006 végén elfogadott stratégiai kutatási menetrend központi ajánlásai között szerepel az a felhívás, hogy mielőbb fel kell építeni Európában tíz-tizenkét integrált, nagy léptékű, a CET-technológiák demonstrálására alkalmas erőművet.

Az atomenergia kevésbé érzékeny a tüzelőanyagárak változásaira, mint a szén- vagy gázalapú villamosenergia-termelés, mivel az urán ára csak töredékét teszi ki az atomenergia-alapú villamosenergia-termelés teljes költségének, ráadásul olyan forrásokra támaszkodik, melyek még évtizedekig elegendőek, és világszerte hozzáférhetőek.

Amint azt az e dokumentum mellékletében található, a különféle energiaforrások előnyeit és hátrányait bemutató táblázat is mutatja, az atomenergia az EU-ban jelenleg alkalmazott, alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó energiaforrások közül az egyik legolcsóbb, és költségei viszonylag stabilak²⁶. Az atomreaktorok következő generációjának elterjedésével ezek a költségek várhatóan még tovább csökkennek.

Az egyes tagállamok saját hatáskörben döntenek arról, kívánna-e nukleáris technológiával villamos energiát előállítani vagy sem. Abban az esetben azonban, ha az EU-ban az atomenergia alkalmazásának aránya csökken, nagyon fontos, hogy ezzel a csökkenéssel párhuzamosan egyéb kiegészítő, alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó energiaforrások jelenjenek meg a villamosenergia-termelésben. Másként nem teljesíthető az üvegházhatást okozó gázok visszaszorítására és az energiaellátás biztonságára irányuló célkitűzés.

A jelenlegi energiahasznosítási tendenciák ismeretében az IEA arra számít, hogy a világ atomenergia-felhasználásának mértéke a 2005-ben mért 368 GW-ról 2030-ig 416 GW-ra növekszik. Az EU-nak ezért gazdasági érdeke fűződik ahhoz, hogy megtartsa és fejlessze technológiai vezető szerepét ezen a területen.

Amint azt az új nukleáris tájékoztató program²⁷ megfogalmazza, az atomenergia alkalmazása mellett döntő tagállamokban közösségi szinten szorgalmazni kell az atomenergiával kapcsolatos jogi szabályozás továbbfejlesztését, összhangban az Euratom-Szerződés által megkívánt legmagasabb szintű biztonsági és védelmi elvárásokkal és a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni előírásokkal. Ugyanakkor az atomenergia alkalmazása fontos kérdéseket vet fel a hulladékkezelést és a létesítmények leszerelését illetően, ezért a hulladékkezelés és a leszerelés ügyével a Bizottságnak a jövőben is foglalkoznia kell. Az EU-nak folytatnia kell a szigorú normák nemzetközi szinten való érvényesüléséért tett erőfeszítéseit. Az előrelépés érdekében a Bizottság javasolja egy magas szintű, a nukleáris biztonsággal és védelemmel foglalkozó európai uniós csoport létrehozását, melynek feladata a nukleáris biztonsággal és védelemmel kapcsolatos egységes értelmezés fokozatos kialakítása, valamint – adott esetben – további európai szabályok kidolgozása lenne.

3.9. Az európai érdekeket tevőlegesen támogató nemzetközi energiapolitika

Az EU képtelen energiaügyi és az éghajlatváltozással kapcsolatos célkitűzéseit egyedül megvalósítani. Az Európai Unió a jövőbeni szén-dioxid-kibocsátásoknak csupán 15%-áért felel. Részesedése a világ energiafogyasztásában 2030-ban – az új célkitűzéseknek köszönhetően – kevesebb mint 10% lesz. A biztonságos energiaellátás és az éghajlatváltozás kihívásaival sem a Közösség, sem tagállamai önmagukban nem képesek megbirkózni. A versenyképes, fenntartható és biztonságos energiaellátás biztosítása érdekében egyaránt

²⁶ Az IEA 2006 World Energy Outlook szerint „az új atomerőművek 4,9–5,7 dollárcent/kWh áron is képesek lennének villamos energiát termelni [2006. november közepi átváltási árfolyamon 3,9–4,5 eurocent], ha az építési és üzemeltetési kockázatokat csökkenteni lehetne”, ami azt jelenti, hogy „a kibocsátott szén-dioxid tonnánkénti 10 dolláros ára mellett az atomenergia versenyképes lenne a széntüzelésű erőművekben termelt energiával”.

²⁷ Tájékoztató nukleáris program, COM (2006) 844.

együttműködésre van szükség a fejlett és fejlődő országokkal, az energiafogyasztókkal és -termelőkkel.

A célok megvalósítása érdekében kívánatos lenne, ha az EU és tagállamai egységesen hallatnák hangjukat, és hatékony partneri kapcsolatok kialakításával markáns külpolitikává formálnák ezeket a célokat. Az energiaügynek csakugyan központi kérdéssé kell válnia az EU külkapcsolataiban, hiszen lényeges szerepet játszik mind a geopolitikai biztonság és a gazdasági stabilitás terén, mind pedig a szociális fejlődésben és az éghajlatváltozás elleni nemzetközi erőfeszítések terén. Az EU-nak ezért a kölcsönös bizalom, együttműködés és egymásra utaltság jegyében hatékony energiaügyi kapcsolatokat kell ápolnia nemzetközi partnereivel. Ily módon a lényegi energiaügyi rendelkezéseket tartalmazó megállapodások révén a kapcsolatok nemcsak földrajzi értelemben bővülnek, de el is mélyülnek.

Az Európai Tanács jóváhagyta a Bizottság és a Tanács által együttesen felvázolt jövőképet²⁸, mely hosszabb távon keretet biztosíthat az energiaüggyel kapcsolatos külpolitikának, és megegyezett egy energiabiztonsági kapcsolattartói hálózat létrehozásában, mely amellet, hogy egy korai előrejelző rendszert is magában foglal, javítja az EU reagálási képességét külső energiaellátási gondok esetén.

A nemzetközi megállapodásokról folytatott tárgyalásokon az EU ma már egységes hangon szólal meg, különösen ami a kereskedelmi vonatkozású megállapodásokat illeti. A megkötés alatt álló vagy ezután megkötendő két- vagy többoldalú megállapodásokat hatékonyabban lehetne felhasználni jogi kötőerővel rendelkező kötelezettségek vállalására. A kötelezettségvállalásokat ki lehetne terjeszteni az értékesítési láncban lejjebb vagy feljebb elhelyezkedő piacokkal kapcsolatos kereskedelem és a beruházások feltételeinek kölcsönös liberalizációjára, valamint a csővezetékekhez való hozzáférés engedélyezésére olyan országokban, melyek a tranzitútvonalakon vagy a szállítási lánc mentén helyezkednek el. De fel lehetne használni őket a fenntarthatóan termelt bioüzemanyagok vagy környezetbarát áruk nemzetközi kereskedelmének előmozdítására is, illetve a szén-dioxid-kibocsátási egységek nemzetközi árának meghatározására is.

Az EU-nak ezeket az elveket mostantól a gyakorlatba is át kell vinnie. Az egységes vélemény képviselője felé tett első lépés a célok és a hatékony koordináláshoz szükséges eszközök egyértelmű kijelölése. A rendszeres energiapolitikai stratégiai felülvizsgálat újra és újra lehetőséget kínál arra, hogy az EU intézményei megvitassák a külső energiaügyi kérdéseket. A hatékony uniós energiaügyi külpolitika prioritásai az előttünk álló három évben a következők:

- Az EK és tagállamai vállaljanak meghatározó szerepet a megkötendő nemzetközi megállapodások kialakításában, beleértve a Energia Charta Egyezmény jövőjét és az éghajlatváltozás kihívására válaszoló, 2012 utáni nemzetközi szabályrendszert is.
- Az EU szomszédaival ápolt energiaügyi kapcsolatai alapvető fontosságúak az európai biztonság és stabilitás szempontjából. Célunk egy, az EU-t körülvevő országokból álló széles hálózat kiépítése, melynek alapját az uniós energiapolitikán nyugvó közös működési szabályok vagy elvek képezik.

²⁸ Európai Bizottság/főképviselelői dokumentum, Az Európa energiaügyi érdekeit szolgáló külpolitika, 2006. június, S160/06; majd pedig Az energiapolitikát érintő külkapcsolatok – az elvektől a cselekvésig c. közlemény (COM(2006) 590 végleges).

- Szorosabbra kell fűzni a kapcsolatokat a külső energiaszállítókkal, és ennek érdekében tovább kell erősíteni a kölcsönös érdekeken, átláthatóságon, kiszámíthatóságon és viszonyosságon alapuló átfogó partneri viszonyt.
- Folytatni kell a legfontosabb fogyasztókkal a szoros energiaügyi kapcsolatok kiépítését, mindenekelőtt az IEA és a G8-ak égisze alatt vagy megerősített kétoldalú együttműködések révén.
- Az EU energiaellátása biztonságának növelése érdekében ki kell alakítani a pénzügyi mechanizmusok felhasználásának módját az EBB-vel és az EBRD-vel folytatandó megerősített együttműködés, valamint egy, a szomszédságpolitikát szolgáló befektetési alap létesítése révén.
- Javítani kell a nemzetközi projektekre irányuló befektetések feltételeit például egy világosan meghatározott és átlátható jogi keret kidolgozásával, illetőleg európai koordinátorok kijelölésével az EU érdekeinek képviselőjére a kulcsfontosságú nemzetközi projektekben.
- Támogatni kell a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni küzdelmet és a nukleáris biztonság és védelem ügyét, mindenekelőtt a Nemzetközi Atomenergia Ügynökséggel való megerősített együttműködés révén.

E célok megvalósításának részletes módozatait – melyek az Európai Tanács lajti csúcstalálkozójának és 2006. decemberi ülésének napirendjén is szerepeltek – e felülvizsgálat melléklete ismerteti. A Bizottság véleménye szerint ezek mellett jelenleg még két kiemelt fontosságú feladatot kell elvégezni:

- Átfogó energiaügyi partnerségi kapcsolatot kell kialakítani Afrika és Európa között. Afrika jelentősége energiaszállítóként az elmúlt években nagy mértékben megnőtt, de az együttműködésben rejlő lehetőségek ennél jóval nagyobbak. A megindítandó konzultációnak számos kérdést kell érintenie: az ellátás biztonságát, a technológiai ismeretek cseréjét a megújuló energiaforrások terén, az erőforrások fenntartható hasznosítását, az energiapiacok átláthatóságát és a jó kormányzás kérdését. A párbeszédet egy, a legmagasabb szinten megszervezett találkozón kellene újtára indítani.
- Elő kell készíteni a fent már említett, energiahatékonysággal kapcsolatos új nemzetközi megállapodást.

3.9.1. *Integrált európai energia- és fejlesztési politika: "mindenki csak nyerhet rajta"*

A magas energiaáraknak különösen a fejlődő országok látják kárát. Miközben néhány energiatermelő fejlődő ország hasznot húz a magas árakból, a többi azt tapasztalja, hogy az energia-behozatal növekvő költségei meghaladják a fejlesztési támogatások összegét²⁹. Afrikának és más fejlődő térségeknek – de Európának is – elsődleges érdeke a diverzifikáció és az energiahatékonyság fokozása, melyek nagymértékben hozzájárulhatnak a millenniumi

²⁹ A kőolajat importáló fejlődő országok évi 137 milliárd USA-dolláros költségével szemben a fejlesztési segély összege 84 milliárd dollár, nem beleszámítva az adósságelengedést (2005-ös adat). Lásd: "The Vulnerability of African Countries to Oil Price Shocks: Major factors and Policy Options. The Case of Oil Importing Countries". ESMAP-jelentés 308/05, Világbank, 2005. augusztus.

fejlesztési célok eléréséhez. Ezért az EU a fenntartható és biztonságos energiaellátást és -felhasználást szorgalmazó fejlődő országok elkötelezett támogatója.

Ennek jegyében az EU-nak nagyobb figyelmet kellene fordítania a szegény térségeknek nyújtandó, megfizethető, megbízható és fenntartható energiával kapcsolatos szolgáltatásokra, mindenekelőtt a megújuló energiaforrások hasznosításával és a tiszta és hatékony gáz- és olajtermelési technológiák fejlesztése érdekében. Afrika egyedülálló lehetőséget kínál a megújuló energiaforrásokat hasznosító technológiák versenyképes bevezetésére. Afrika a költséges átviteli hálózatok építésének lépését kihagyva (ahogy ezt a mobil távközlés terén is tapasztalhattuk) képes közvetlenül áttérni a tiszta, helyi, alacsony széndioxid-kibocsátású energiaforrások és technológiák új generációjának alkalmazására. Ennek a helyzetnek csak nyertesei lehetnek: fokozódik a tiszta, megújuló forrásból származó energia térhódítása, a világ legszegényebb lakosainak egy része számára pedig elérhetővé válik a villamos energia. Különös erőfeszítésekre lesz szükség Fekete-Afrikában, a villamos energiához való hozzájutás foka ugyanis itt a legalacsonyabb a világon.

Ennek érdekében az EU élni kíván minden rendelkezésére álló eszközzel, azaz a tizedik európai fejlesztési alap, az EU és Afrika közötti, villamosenergia-termelési és -átviteli regionális infrastruktúra-fejlesztési projektet megvalósító partnerség, az AKCS–EU energiapiaci eszköz, az EC COOPENER program és utóda, valamint a Latin-Amerikát segítő EUROSOLAR program nyújtotta lehetőségekkel.

3.10. Nyomon követés és rendszeres jelentéstétel

A nyomon követés, az átláthatóság és a rendszeres jelentéstétel lényeges szerepet játszanak abban a folyamatban, amely során a hatékony európai energiapolitika lépésről lépésre felépül. A Bizottság javasolja egy **Energiapiaci Megfigyelő Hivatal** felállítását az Energiaügyi és Közlekedési Főigazgatóság égisze alatt. A hivatal feladata az európai energiaigénnyel és -ellátással kapcsolatos legfontosabb tennivalók elvégzése, azaz az EU villamosenergia- és gázinfrastruktúrájával és energiatermelő létesítményeivel kapcsolatos jövőbeni beruházási igények átláthatóbbá tétele, továbbá a folyamatos teljesítményértékelés és a bevált gyakorlati megoldások cseréje révén annak felmérése, mennyiben sikerül a tagállamoknak úgy alakítaniuk energiaszerkezetüket, hogy az hatékonyan támogassa az EU energiaügyi céljait.

A Bizottság ki fogja jelölni a hivatal konkrét feladatkörét, és 2007-ben javaslatot tesz az általa végzendő tevékenység finanszírozásának jogalapjára. Ezzel összefüggésben a Bizottság felülvizsgálja és ésszerűsíti a Bizottság és a tagállamok részéről fennálló tájékoztatási és jelentéstételi kötelezettségeket.

4. A MUNKA ELŐMOZDÍTÁSA

E stratégiai felülvizsgálat meghatározza a fenntartható, biztonságos és versenyképes energia biztosításához szükséges intézkedések sorát. Az első lépésként az Európai Tanácsnak és az Európai Parlamentnek egyértelmű döntéseket kell hoznia a stratégiai megközelítéssel kapcsolatban, és ki kell dolgozni egy cselekvési tervet, amely az EU számára ambiciózus, széles hatókörű és hosszú távú célok elérését teszi lehetővé. A jövőbeli stratégiai felülvizsgálatok elősegíthetik az EU cselekvési tervének csiszolását és frissítését a változások – legfőképpen a műszaki fejlődés, illetve az éghajlatváltozás kérdésének megoldására irányuló, összehangolt nemzetközi fellépés – figyelembevételére érdekében. A

szennyezőanyag-kibocsátás európai és világszintű csökkentésének célkitűzése elválaszthatatlan az Európai Energiapolitikától.

Amennyiben az EU-nak sikerül teljesítenie az energiahatékonysággal és a megújuló energiával kapcsolatosan előterjesztett célkitűzéseket, a legjobb úton lesz az üveghatást okozó gázok kibocsátásának 2020-ig történő 20%-os csökkentése felé, és ez jó kiindulópontot lenne a kibocsátások 2050-ig történő drámai mértékű csökkentéséhez. Az azonnali határozott fellépés az importfüggőség stabilizálása felé történő előrehaladást, idejében elvégzett beruházásokat, új munkahelyeket és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák terén technológiai fölényt fog jelenteni Európa számára. **Az EU ezáltal meghatározhatná egy új globális ipari forradalom menetét.**

A Bizottság ezért felkéri az Európai Tanácsot és az Európai Parlamentet, hogy:

- nemzetközi tárgyalások céljára hagyja jóvá azt az EU-célkitűzést, amely szerint az üvegházhatást okozó gázok fejlett országok általi kibocsátását 2020-ig az 1990-es szinthez képest 30%-kal kell csökkenteni;
- hagyja jóvá az EU arra vonatkozó kötelezettségvállalását, hogy 2020-ig mindenképpen megvalósítja az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának az 1990-es szinthez viszonyított legalább 20%-os csökkentését;
- erősítse meg, hogy további intézkedésekre van szükség ahhoz, hogy a **Belső Villamosenergia- és Gázpiacban** rejlő lehetséges előnyök valóra váljanak az EU polgárai és vállalkozásai számára, különösen pedig:
 - tulajdonjogi szétválasztással vagy egy teljesen független rendszerüzemeltető révén további szétválasztásra vállaljon kötelezettséget a fokozottabb verseny, nagyobb beruházások és az energiafelhasználók számára több választási lehetőség biztosítása érdekében; az eddigi tapasztalatok fényében a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a tulajdonjogi szétválasztás a leghatékonyabb eszköz az energiafelhasználók választási lehetőségeinek bővítésére, valamint a beruházások ösztönözésére.; az Európai Tanács március 9-i következtetései és az Európai Parlament állásfoglalása alapján a Bizottság rövid időn belül jogalkotási javaslatot fog előterjeszteni;
 - valamennyi tagállamban hatékony szabályozást biztosítson azáltal, hogy az EU-ban az elérhető legmagasabb szinten meg kell valósítani az energiaipari szabályozók hatáskörének és függetlenségének harmonizálását, illetve azáltal, hogy a szabályozó hatóságokat meg kell bízni a Belső Energiapiac és a nemzeti piacok fejlesztésével;
 - gyorsítsa fel a műszaki szabványoknak a határokon átvéelő kereskedelem hatékony működését lehetővé tévő harmonizációját, mozdítsa elő az európai piacot egy új, uniós szintű szerv létrehozásával vagy legalább a független szabályozó hatóságok európai hálózatának kialakításával, amely kellően figyelembe venné az európai érdekeket és munkájába megfelelő mértékben bevonná a Bizottságot;
 - az átviteli rendszerüzemeltetők számára 2007-ben hozzon létre egy új közösségi mechanizmust és struktúrát, amely a hálózatok összehangolt tervezéséért lesz

felelős, és a nemzeti szabályozó hatóságok és a Bizottság felé lesz jelentéstételi kötelezettsége. Ennek a mechanizmusnak az is feladata lenne, hogy javaslatot tegyen a hálózat biztonságára alkalmazandó minimumkövetelményekre, amelyek azután a szabályozó hatóságok és a Bizottság jóváhagyását követően kötelező erejű előírásokká válnának;

- hagyja jóvá, hogy a Bizottság 2007-ben átláthatósági minimumszabályokat terjesszen elő;
- üdvözölje az energiafogyasztók új chartáját;
- további lépéseket tegyen az alapvető új hálózati összeköttetések kiépítése felé; erősítse meg annak szükségességét, hogy a legproblémásabb elsőbbségi projektek ügyének előmozdítására európai koordinátorokat kell kijelölni, továbbá a Bizottságot kérje fel arra, hogy 2007-ben jogalkotási javaslatot terjesszen elő, amely meghatározná, hogy az európai érdekű projektek tervezési és engedélyezési eljárásait legfeljebb 5 éven belül be kell fejezni;
- hagyja jóvá, hogy további lépések megtételére van szükség a tagállamok közötti szolidaritás biztosítására egy esetleges energiaválság vagy az energiabeszerzésben jelentkező zavarok esetén; e célból hatékony mechanizmusokat kell bevezetni. Üdvözölje a Bizottság azon szándékát, hogy 2007-ben egy, a stratégiai tartalékokra vonatkozó közleményt és – adott esetben – megerősített intézkedéseket terjesszen elő;
- erősítse meg azt a prioritást, amely szerint az EU-nak meg kell sokszoroznia erőfeszítéseit az éghajlatváltozás elleni küzdelemre irányuló globális fellépés érdekében; üdvözölje a Bizottság azon szándékát, hogy az éghajlatváltozás elleni küzdelem előmozdítása céljából minden alkalmat megragadjon a két-, illetve többoldalú tárgyalások folytatására, az energiapolitikák összehangolására és a tiszta technológiákkal kapcsolatos együttműködés megerősítésére;
- hagyja jóvá azt a célkitűzést, amely szerint az EU energiafogyasztását – az energiahatékonysági cselekvési tervben foglaltaknak megfelelően – 2020-ig költséghatékony módon 20%-kal mérsékelni kell, és üdvözölje a Bizottság azon szándékát, hogy ennek valóra váltásához konkrét intézkedéseket hozzon, nevezetesen az alábbiakat:
 - az energiafogyasztó berendezéseket illetően energiahatékonysági minimumkövetelmények előírása és azok rendszeres aktualizálása;
 - további energiamegtakarítás megvalósítása az épületek energiateljesítményéről szóló irányelvvel létrehozott keretrendszer felhasználásával és fejlesztésével;
 - a közlekedés energiahatékonyságában rejlő jelentős lehetőségek kiaknázása különféle intézkedések bevezetésével, szükség esetén a jogi szabályozást is beleértve;
 - valamennyi energiafelhasználó energiahatékony és energiatakarékos szokásainak javítása többek között a rendelkezésre álló energiahatékony technológia és a jobb magatartási formák demonstrálásával;

- az energiatermelés hatásfokának javítására irányuló erőfeszítések folytatása, különösen a nagy hatásfokú kapcsolt hő- és villamosenergia-termelési technológiák előmozdítása révén;

- hagyja jóvá az alábbi kötelező célokat: az EU energiafogyasztásában a megújuló energiaforrások részarányát 2020-ig 20%-ra, a bioüzemanyagok részarányát legalább 10%-ra kell emelni; kérje fel a Bizottságot egy új irányelv előterjesztésére 2007 során, amely ezeket a célokat a gyakorlatba is átülteti, és meghatározza a nemzeti célkitűzéseket és az ezek teljesítéséhez szükséges nemzeti cselekvési tervek kidolgozására szolgáló eljárást;
- hagyja jóvá egy ambiciózus és célirányos európai stratégiai energiatechnológiai terv szükségességét, és üdvözölje a Bizottság azon szándékát, hogy az említett tervet 2007-ben hivatalosan is elő fogja terjeszteni;
- erősítse meg azt a prioritást, amely szerint mielőbb egyértelműen meg kell határozni, hogy a szén- és gáztüzelésű erőműveknek az EU-ban mikor kell megvalósítaniuk a szén-dioxid elkülönítését és tárolását, illetve azt a célkitűzést, amely szerint ki kell alakítani egy olyan mechanizmust, amely ösztönzi, hogy 2015-re az EU villamosenergia-iparán belül demonstrációs céllal felépüljön és üzembe álljon 12 nagyméretű, fosszilis tüzelőanyagokkal működő, fenntartható technológiát alkalmazó létesítmény;
- üdvözölje a Bizottság azon szándékát, hogy létrehozza az EU nukleáris biztonsággal és védelemmel foglalkozó magas szintű csoportját, amelynek feladata egymás megértésének előmozdítása és – idővel – a nukleáris biztonság és védelem tárgyában további európai szabályok megalkotása azon tagállamok erőfeszítéseinek támogatására, amelyek továbbra is támaszkodni kívánnak az atomenergiára;
- erősítse meg annak fontosságát, hogy az Európai Unió „egyetlen hangon szólaljon meg” nemzetközi szinten az energiaügyi kérdésekben. A lahti csúcs és az Európai Tanács 2006. decemberi ülészaka következtetéseként gyakorlatba történő mielőbbi átültetésén túl: (i) hagyja jóvá az átfogó Afrika–Európa energiaügyi partnerség kialakítására irányuló javaslatot, és üdvözölje a Bizottság azon kezdeményezését, hogy az említett tervet 2007-ben a partnerekkel közösen megszervezett, legmagasabb szintű eseményen indítsa útjára, továbbá (ii) üdvözölje az energiahatékonyságról szóló nemzetközi megállapodás megkötésére vonatkozó célkitűzést, illetve a Bizottság azon szándékát, hogy az említett megállapodást megalapozó javaslatát 2007 első felében mérlegelésre benyújtsa a Tanácsnak és a Parlamentnek;
- a nemzetközi tárgyalásokat felhasználja a fenntartható termelési módszerek ösztönzésére, valamint a környezetbarát és energiahatékony termékek, illetve szolgáltatások nemzetközi kereskedelmének előmozdítására;
- üdvözölje a Bizottság azon szándékát, hogy két évente új energiapolitikai stratégiai felülvizsgálatot terjesszen be, 2007-ben pedig jogalkotási javaslatot nyújtson be a Bizottság keretén belül létrehozandó Energiapiaci Megfigyelő Hivatal tevékenységének finanszírozását lehetővé tévő jogalap kialakítására azzal a céllal, hogy ez a hivatal az EU energiapiacainak összehangolására és átláthatóságának fokozására törekedjen.

1. melléklet: Az Európai Unió nemzetközi energiapolitikai prioritásai

2. melléklet: A különböző villamosenergia-források előnyei és hátrányai a jelenlegi olaj-, gáz- és szénárak mellett

3. melléklet: A különböző fűtésienergia-források előnyei és hátrányai

4. melléklet: A közúti közlekedés különböző energiaforrásainak előnyei és hátrányai

A mellékletekben található számadatok forrását a Bizottság szolgálatainak „Európai Unió energiapolitikai adatok” (*EU Energy Policy Data*) című munkadokumentuma³⁰ adja meg.

³⁰ SEC(2007) 12, internetcím: http://ec.europa.eu/energy/energy_policy/index_en.htm.

1. melléklet

Az Európai Unió nemzetközi energiapolitikai prioritásai

Az Európai Unió külső energiapolitikájában a következő három évben a következő prioritásokat kell követni:

- Törekedni kell nemzetközi megállapodások megkötésére egyebek mellett az éghajlatváltozás terén 2012 utánra vonatkozóan megegyező kötelezettségvállalásokról, a kibocsátás-kereskedelem globális partnerekre történő kiterjesztéséről, az Energia Charta Egyezmény jövőjéről, illetőleg a megújuló energiaforrások hasznosítását célzó és a tiszta energetikai technológiák fejlesztéséről és bevezetéséről. Ennek érdekében össze kell hangolni az EU és a tagállamok fellépését a nemzetközi fórumokon, és javítani kell a Nemzetközi Energiaügynökséggel folytatott együttműködést. Az EU részt fog venni többoldalú kezdeményezésekben, így a Világbank globális földgázégetés-visszafogási partnerségében és a nyersanyagtermelő iparágak átláthatóságát célzó kezdeményezésben. Az egyöntetűség érdekében az Európai Uniónak a szükséges mértékben törekednie kell arra, hogy egyes nemzetközi szervezetekben tagsági jogot nyerjen.
- Az energiaügy területén kapcsolatokat kell kiépíteni az Európai Unió szomszédaival; ennek érdekében az energiaügyben is érvényesíteni kell – hosszú távon valamennyi fontos szomszédunk vonatkozásában EU–ENP energiaügyi szerződés lehetőségében gondolkozva – az európai szomszédságpolitika (ENP) megerősítésére nemrég tett bizottsági javaslatban³¹ foglaltakat. Az Energiaközösség létrehozásáról szóló szerződés máris jó alapot ad a kialakulófélben lévő regionális energiapiachoz; arra kell törekedni, hogy ez az együttműködés az Európai Unió és a Nyugat-Balkánon túl a későbbiekben olyan szomszédokra is kiterjedjen, mint Moldávia, Norvégia, Törökország és Ukrajna. Szorosabbra kell fűzni az energiaügyi kapcsolatokat Egyiptommal és más, az energiabeszerezés vagy a tranzit szempontjából releváns észak-afrikai és közel-keleti arab országokkal, valamint Líbiával. Különös figyelmet és speciális viszonyrendszert érdemel Norvégia és Algéria.
- Az Európai Unió határain túl elhelyezkedő kritikus energetikai infrastruktúra tekintetében csökkenteni kell a működési zavarok és az állapotromlás veszélyét; ennek érdekében a kritikus infrastruktúra védelmét célzó európai programról szóló, nemrégiben közreadott bizottsági közleményben a belső infrastruktúra vonatkozásában leírt teendőkből kiindulva törekedni kell a bevált gyakorlati megoldások cseréjére mind az EU partnereivel, mind a nemzetközi szervezetekkel.
- Erősíteni kell a kapcsolatokat Oroszországgal; ennek érdekében tárgyalásokat kell folytatni egy új, kellő garanciákat nyújtó, átfogó keretmegállapodásról, ezen belül pedig egy olyan kikerült energiaügyi partnerségről, amely mindkét fél javát szolgálja és megeremti az új beruházások feltételeit. Ebben a viszonyrendszerben meg kell jelennie Oroszország és az Európai Unió hosszú távú közös érdekeinek, és kidolgozása során a piaci elvekből, illetőleg az Energia Charta Egyezményben és a tranzitról szóló jegyzőkönyv tervezetében foglalt alapelvekből kell kiindulni.

³¹ A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek az európai szomszédságpolitika megerősítéséről, COM(2006) 726 végleges, 2006. december 4.

- Mélyíteni kell a párbeszédet és a kapcsolatokat a legfontosabb energiatermelő és tranzitországokkal az OPEC-en és a Perzsa-öböl Menti Országok Együttműködési Tanácsán keresztül, az Azerbajdzsánnal és a Kazahsztánnal elfogadott egyetértési nyilatkozatban foglaltak teljes mértékű megvalósítása révén, illetőleg más fontos közép-ázsiai energiatermelő országok, így Türkmenisztán és Üzbegisztán viszonylatában új kapcsolatok kiépítésével. Emellett kiemelten fontos elősegíteni a Kaszpi-tengeri energiaforrások EU-ba szállításához szükséges infrastruktúra létrehozását. A Bizottság 2007 tavaszán közleményt fog közreadni a Fekete-tengeri Tanáccsal folytatandó együttműködésről. A stratégia e részében távolabbra is kell tekinteni, és az EU energiabeszerezését például Latin-Amerika és a karibi országok bevonásával földrajzilag is jobban diverzifikálni kell. Mozgásterünket új energiaforrások felkutatásával, a Brazíliával folytatott párbeszéd bioüzemanyagokra való kiterjesztésével és a bioüzemanyagok tárgyában 2007-ben tartandó nemzetközi konferencia megszervezésével is tovább kell bővíteni.
- Új Afrika–Európa energiaügyi partnerséget kell kialakítani. Afrikának mint energiabeszerezési forrásnak egyre nő a jelentősége, és a fennálló kapcsolatok mára eljutottak arra a szintre, hogy már érdemes olyan átfogó párbeszédet kezdeni, amely az ellátás biztonságára, a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos technológiaátadásra, az erőforrások fenntartható kiaknázására, az energiapiacok átláthatóságára és a jó kormányzás elveinek tiszteletben tartására is kiterjed. A párbeszédet a legmagasabb szinten szervezett rendezvény keretében kell útjára indítani.
- Erősíteni kell a kapcsolatokat más nagyobb energiafogyasztó társadalmakkal. Ezen belül például az Amerikai Egyesült Államokkal fennálló viszonyrendszernek továbbra is tartalmaznia kell olyan kérdésköröket, mint a nyílt és versenyalapú globális energiapiac, az energiahatékonyság, a szabályozó szervek együttműködése és a kutatás. A Kínával elért eredményeket tovább kell fejleszteni, jobban összpontosítva a „csaknem kibocsátásmentes” korszerű tiszta széntechnológiákra, az energiahatékonyságra, a takarékosagra és a megújuló energiaforrásokra. Hasonló irányban kell fejleszteni az Indiával fennálló kapcsolatokat is.
- Elő kell segíteni a nukleáris anyagok illegális forgalmának megakadályozását, valamint a nukleáris biztonság és védelem ügyét; ennek érdekében meg kell erősíteni a Nemzetközi Atomenergia Ügynökséggel folytatott együttműködést, és igénybe kell venni a nukleáris biztonság célját szolgáló új együttműködési eszközt.

E célok eléréséhez az energiaügy középpontba állításával újra kell definiálni az említett partnerekkel fennálló kapcsolatokat. Amellett, hogy párbeszéd és nemzetközi tárgyalások révén elősegítjük az Európai Unió energiapolitikai céljainak megvalósulását, hatékonyan latba kell vetnünk az EU számára rendelkezésre álló számos eszközt, így a következőket is:

- A kereskedelmi tárgyalásokon az EU már ma is egyetlen hangon szólal meg, és hatásköre kellően tisztázott. Az akár kétoldalú tárgyaláson, akár egyszerre több partnerrel kialakított nemzetközi kereskedelmi és beruházási megállapodások hatékonyabban is felhasználhatók jogilag számon kérhető kötelezettségek létrehozására. Segíthetnek kialakítani a beruházások fokozásához, a fenntarthatóbb termeléshez és a versenyhez szükséges feltételeket. A megfelelő eszközök és felhatalmazás birtokában az Európai Unió képes lesz például eredményesebben síkra szállni a piac különböző szintjein a beruházási és kereskedelmi feltételek kölcsönös liberalizálásáért, valamint talán a csővezetékekhez való

hozzáférés terén. Ugyanez vonatkozik a szén-dioxid-kibocsátási egységek nemzetközi árképzésére, illetőleg a bioüzemanyag-kereskedelemre is.

- Javítani kell az EBB-vel és az EBRD-vel fennálló együttműködést a különféle pénzügyi eszközöknek az energiaügyi partnerségeket konkrét tevékenységgel alátámasztani hivatott fontosabb projektek (például a Kaszpi-tengert átszelő energiefolyosó vagy a Fekete-Afrika–Észak-Afrika–EU projektek) finanszírozására való igénybevétele céljából. Az energetikai projektek szempontjából fontos szerep hárulhat a szomszédságpolitikát szolgáló javasolt befektetési alapra, amely a várakozások szerint az európai szomszédságpolitikai támogatási eszközben rendelkezésre álló támogatási összeg négy-ötzörösét lesz képes mozgósítani.
- Törekedni kell a nemzetközi projektekre irányuló beruházások feltételeinek javítására; ezt egyértelműen meghatározott, átlátható jogi keretek között, európai koordinátorok támogatásával kell végezni. Első lépésként európai koordinátort kell kijelölni a Kaszpi-tenger medencéjéből Ausztriába és Magyarországra vezető Nabucco földgázvezeték építéséhez. A jövőben meg kell fontolni, hogy érdemes-e koordinátort kijelölni egyebek mellett a Törökországból, Közép-Ázsiából és Észak-Afrikából származó energiaforrások Európába szállítását célzó projektek mellé.

2. melléklet: A különböző villamosenergia-források előnyei és hátrányai

Energiaforrások	A költségbecslés során feltételezett technológia	2005-ös költség (€/MWh)	2030-ra extrapolált költség (€/MWh, 20-30 €/tCO ₂ mellett)	Üvegházhatást okozó gázok kibocsátása (kg CO ₂ eq/MWh)	Az EU-27 importfüggősége		Hatásfok	Tüzelőanyag-érzékenységek	Kimutatott tartalék / Éves termelés
		Forrás: IEA			2005	2030			
Földgáz	Nyitott ciklusú gázturbina	45–70	55–85	440	57%	84%	40%	Nagyon magas	64 év
	CCGT (kombinált ciklusú gázturbina)	35–45	40–55	400			50%	Nagyon magas	
Kőolaj	Dízelüzemű motor	70–80	80–95	550	82%	93%	30%	Nagyon magasnag	42 év
Szén	PF (porítottszén-égetés a füstgáz kéntelenítésével)	30–40	45–60	800	39%	59%	40–45%	Közepes	155 év
	CFBC (cirkulációs fluidágyas tüzelés)	35–45	50–65	800			40–45%	Közepes	
	IGCC (integrált szénelgázosításos kombinált ciklus)	40–50	55–70	750			48%	Közepes	
Atomenergia	Könnyűvízes reaktor	40–45	40–45	15	Az uránérc csaknem 100%-a		33%	Alacsony	Ésszerűen felhasználható tartalék: 85 év
Biomassza	Biomassza-termelő üzem	25–85	25–75	30	Nincs		30–60%	Közepes	Megújuló
Szélenergia	Szárazföldi	35–175	28–170	30			95–98%	Nincs	
		35–110	28–80						
Tengeri	Tengeri	50–170	50–150	10			95–98%		
		60–150	40–120						
Vízi energia	Nagy erőmű	25–95	25–90	20	95–98%				
	Kis erőmű (<10 MW)	45–90	40–80	5	95–98%				
Napenergia	Fényelektromosság	140–430	55–260	100	/				

3. melléklet: A különböző fűtésienergia-források előnyei és hátrányai

Energiaforrás		EU-25 piaci részesedés -az energiaforrások között	Piaci ár (€/toe)	Költség az élettartamra vetítve (€/toe)	Üvegházhatást okozó gázok kibocsátása (t CO ₂ eq/toe)	Az EU-27 importfüggősége	
						2005	2030
Fosszilis tüzelőanyag	Fűtőolaj	20%	525 (0,45 €/l)	300–1300	3,1	82%	93%
	Földgáz	33%	230–340 (20–30 €/MWh)		2,1	57%	84%
	Szén	1,8%	70 (100 €/tce)		4	39%	59%
Biomassza	Faforgács	5,7%	280	545–1300	0,4	0	?
	Pellet		540	630–1300	0,4	0	?
Villamos energia		31%	550–660 (50–60 €/MWh)	550–660	0–12	<1%	?
Napenergia		0,2%	/	680–2320	Igen alacsony	0	0
Geotermikus energia		0,4%	/	230–1450	Igen alacsony	0	0

4. melléklet: A közúti közlekedés különböző energiaforrásainak előnyei és hátrányai

	Piaci ár (€/toe)	CO ₂ -kibocsátás (t CO ₂ /toe) ³²	Importfüggőség	
			2005	2030
Benzin és gázolaj	398–582 ³³	3,6–3,7	82%	93%
Földgáz	230–340 (Megj.: a jármű speciális átalakítást igényel, és külön elosztóhálózat szükséges)	3,0	57%	84%
Hazai bioüzemanyag	609–742	1,9–2,4	0%	0%
Trópusi bioetanol	327–540	0,4	100%	100%
Második generációs bioüzemanyag	898–1109	0,3–0,9	/	15%

³² A bioüzemanyagokra vonatkozó adatokat a legolcsóbb előállítási eljárás költségeiből számítottuk.

³³ Hordónként 48, illetőleg 70 dolláros olajárat feltételezve.